

230. Probatur hæc sententia ex fine hujus visionis in qua se ostendit Deus auctorem, & institutorem, ac regulatorem humanæ salutis, quæ manifestanda ac declaranda est in libro qui modò est aperiendus, qui est præcipuus scopus hujus visionis; atqui hæc salus maximè ordinata est in Christo per redemptionem, ac Evangelium suum: ergo ipsi Evangelistæ, ut scriptores, testes, ac narratores debebant in hac visione hinc adesse.

Divina virtus revelata in suis Evangelistis, ac Prophetis semper innumeros de hostibus agit triumphos omni infidelium concitata astutiâ: de Debbora Prophetissa dicitur: Judic. 4. n. 5. quod sedebat sub palma, cur non potius sub quercu, vel platano; Palma victorum nota, ac insigne est; inde debitam suam sedem habet Prophetia, cum sub palma sederet, quia omnia vincit, magnificosque sub pedibus suis de hostibus agit triumphos. D. Isidorus in Judic. quæst. c. 2. sub palma, ait, sedem habet Prophetia, quia quos suis institutionibus erudit, ad palmam supernæ vocationis adducit.

234. Divina virtus revelata in suis Evangelistis, ac Prophetis semper innumeros de hostibus agit triumphos omni infidelium concitata astutiâ: de Debbora Prophetissa dicitur: Judic. 4. n. 5. quod sedebat sub palma, cur non potius sub quercu, vel platano; Palma victorum nota, ac insigne est; inde debitam suam sedem habet Prophetia, cum sub palma sederet, quia omnia vincit, magnificosque sub pedibus suis de hostibus agit triumphos. D. Isidorus in Judic. quæst. c. 2. sub palma, ait, sedem habet Prophetia, quia quos suis institutionibus erudit, ad palmam supernæ vocationis adducit.

æterna generatione ac divinitate Christi inchoat, qui enim dignè suscepit Christum, ejus divinitate fruatur. Dices secundo Joannes cum hæc scripserit adhuc erat in vivis, & adhuc non scripserat suum Evangelium, ergo jam non poterat apparere in cælo, sed ad hoc jam respondi hæc repræsentata esse in typo, ac figura, & non repugnat, quod Joannes existens in terra, sub hac ænigmatica figura diversos habeat typos repræsentantes diversa mûnera ac loca, quamvis nondum scripserit suum Evangelium, sat erat quod illud esset scripturus.

mine, Quod significat in principio, & Exodus: Hæc sunt nomina; & sic de aliis et probat Viegas. Tamen de lacris Evangelistis, sigilla Viegas. tim aliqua dicamus.

QUÆSTIO XXVIII.

Elogia Evangelii D. Matthæi.

Sanctus Matthæus habet faciem hominis, quia regem Christum describit, & quid regium in Christo est, exprimit, ut notavit Rupertus lib. 4. de operibus Spiritus Sancti, cap. 14. Apud istum Evangelistam, ait, Rex generare, & actibus ostenditur, cum jam à principio, & initio libri sui dicat, Liber generationis Iesu Christi Filii David: deinde natum mox Regem Judæorum à Magis adorari describit, totumque sexum suæ narrationis regalibus gestis, ac regis comærens parabolis, sic tandem finit, ut dicat apud eum, Rex iste jam coronatus Resurrectionis gloriâ, data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra. Totam seriem conscriptionis ejus, si ritè ppendis, poteris cognoscere mysteria regni Dei Merito ergo D. Matthæus habet faciem hominis, quia ad Christum Regem astruendum & præsignandum, magis idonea est facies hominis, quam leonis, nam homini datus est principatus, ac regnum super cætera animantia & Regi magis convenit benignitas, quam ferocitas leonis; inde D. Matthæus ut maximè gratius hanc regiam benignitatem decantat in Christo, qui eum de servitute peccati vocavit ad libertatem regni Dei, ac de publicano ad Apostolicum, munus. Sic pergit citatus Rupertus. Matthæus publicanus quippe fuerat, & de publico regni peccati servitio, ad libertatem regni Dei justitia vocatum se esse meminerat: bene ergo ut non ingratus magno libertatis suæ Regi, regni ejus legibus inseruisset, intendens regnum ejus, quod à carnalibus Judæis carnaliter expectabatur, ostendere quale sit.

Tanta est dignitas Matthæi, quod ei sit attributa facies hominis, ut inde cæteris Evangelistis sit præferendus; faciem hominis tribuit Ezechiel cap. 1. num. 10. Matthæo, sicut hic noster Joannes, eandem tamen faciem hominis filio Dei tribuit ipsemet Ezechiel cap. 1. num. 26. Et super similitudinem throni, similitudo quasi aspectus hominis desuper. Ecce Matthæi, & supremi Regis una est facies, una vultuum similitudo, etenim tam Rex quam Matthæus in aspectu hominis visibantur: quod egregie expendit Rupertus lib. 1. in Ezechielem capite 16. Quare autem, ait, in illâ similitudine throni solum vidit quasi aspectum hominis, cum habemus quatuor facies numeraverit, faciem hominis, faciem leonis, faciem vituli, faciem aquilæ volantis; videlicet quia sedens ille, leo, vitulus, aquila dicitur tantum pro similitudine, vel parabolica translatione; homo autem est, & esse permanet in veritate nature. Igitur Evangelistarum facies improprie, & quasi metaphorice, ac valdè symbolica ratione supremum Regem Christum exprimebant, ut dixi supra quæst. 25. in duodecima solutione numero 220. At solus Matthæi vultus magis proprie ac naturaliter supernum

QUÆSTIO XXVII.

Quomodo unumquodque animal adpretur cuiuslibet Evangelistarum.

DE his sacris quatuor Evangelistis multa dixi tom. 1. in Evangelia in præmio, ubi etiam explicavi cap. 2. num. 6. cur quatuor tantum esse voluit Deus, quomodo verò hæc quatuor animalia eis approprientur; est quæstio in quo varia sunt placita Doctorum.

Primo, Andreas Cæsariensis ut refert Xistus Senensis libro 2. suæ Bibliothecæ leonem Joanni tribuit, vitulum Lucæ, aquilam Marco, hominem Matthæo: quam distributionem Divus Augustinus libro 1. de consensu Evangelistarum aliis tribuit, quæ omnia utpotè omnino improbabili.

Secundo, idem D. Augustinus citato loco, ut refert Viegas, & Pererius, & etiam idem Divus August. tom. 9. tract. 36. in Evang. Joannis, & hic sequitur etiam Primasius, leonem Matthæo tribuit, hominem Marco, vitulum Lucæ, & aquilam Joanni; quæ distributio inde Augustino placuit, quia D. Matthæus Christum Regem scribit, & quomodo ipsum Regem Magi publicaverunt, eumque infantem Herodes formidavit: Regiæ potestatis symbolum est leo juxta illud Apocalyp. 5. Vicit leo de tribu Juda. Marcus verò, qui totus versatur in scribendis, quæ Christus homo gessit in terris, merito per hominem significatur. In Luca & Joanne cum communi sententia consentit Augustinus.

Tertio, communis sententia est, quam tradunt Divus Hieronymus in præmio Matthæi, Divus Gregorius, homilia in cap. 1. Ezechielis. Victor. Divus Ambrosius, Beda. Haymo, Albertus, Albertus Magnus qui sic accommodant, ut leo sit Sanctus Marcus, quia principium hujus Evangelii incipit à clamore, & rugitu Sancti Joannis, quasi leonis in deserto: Rugit in deserto clamans, Ego vox clamantis in deserto, parate viam Domino. Vitulus est Sanctus Lucas, cujus principium incipit à sacerdotio veteri Zachariæ; Homo est Sanctus Matthæus cujus principium est humana Christi genealogia; Aquila est Sanctus Joannes, qui divinitate Verbi incipit. Hanc distributionem tenet Ecclesia in pingendis sacris Evangelistis; & solemniter est confectudo apud Hebræos integrum librum à prima voce, qua incipit nominari. Sic liber Genesis dicitur Hebræico nomine

230. Offenditur vera sententia. 231. 232. Quatuor Evangelistæ in multis præfigurati. Gen. 7. D. Isidorus. Exod. 16. Viegas. Exod. 25. Rupertus. Zachar. 1. 233. Habacuc. 3. Sacrum Evangelium multam vim habet ad debellandos hostes. D. Aug.

234. 235. Prima objectio de ordine Evangelistarum. 236. Solutio. Ansberr. Viegas. 237. Joannes sequitur ordinem mysteriorum. 238. 239. 240. Andreas. Cæsar. Xist. Senens. D. Aug. 241. D. Aug. Viegas. Pererius. Primasius. Apoc. 5. 242.

supremum Regem repræsentabat, quia ipse verè homo est, & permanet in veritate nature; & hanc veritatem nature humanæ maxime Divus Mattheus nobis aperuit, ac explicavit, ejusque facta & opera, quibus nos redemit, ac liberavit à captivitate peccati; filius Dei in assumpta humana natura suis sacratissimis operibus nos exemi à servitute peccati: Mattheus autem dum maxime latè ac spatiosè ipsam Christi naturam humanam, ejusque genealogiam, ac magnifica opera exponat luce sui Evangelii nos liberavit à tenebris, ac obscuritate infidelitatis, & quia ipsius nature humanæ magnus explanator, ac declarator est Divus Mattheus, inde ipse habet faciem hominis, in ejus similitudine sese manifestat, ac ostendit Filius Dei apud Ezechielem.

245. D. Hieron. Mattheus in Evangelica historia primus princeps & auriga.

Beda. Mattheus exordium novi testamenti.

4. Reg. 1.

246. Damian.

Gen. 1.

Abulensis.

prodeuntium in Mattheus inter reliquos Evangelistas primum obtinet locum. Satis ergo conveniens, & intima rationi aptissime congruit, ut sicut apud Physon optimum reperitur aurum; sic & apud beatissimum Evangelicæ ordinis primicerium; intelligamus esse thesauri celestis incomprehensibile sacramentum.

Illud tamen ultimò nota, quod si solum Divus Mattheus, & Joannes sic à Christo sunt condecorati, ut simul essent Apostoli, & Evangelistæ; quod si tantum donum datum est Joanni ob suam virginitatem ac puritatem, hoc etiam concessum est Mattheo ob suam penitentiam & conversionem, excellentissima enim dona, quæ Deus puris, ac innocentibus infundit, hæc etiam penitentibus, ac convertis largitur. Petrus Damianus sermone 50. Hæc profunda divini consilii dispensatio, nimirum ut iste, nempe Mattheus ad misericordiam fontem peccatoribus se exhibeat primum; & ille nempe Joannes custoditis, & innocentiibus sit exemplum: quatenus & lapsis quibuscumque peracti sceleris magnitudo non obviet, & mundos, ac nullis criminibus obrutos, patens janua gratiæ celestis invitet.

QUESTIO XXIX.

Elogia Evangelii Divi Marci.

Sanctus Marcus secundus est in ordine Evangelistarum, eique attribuitur leo, incipit enim à rogitu, seu voce clamantis in deserto. Tamen noster Evangelista Joannes in præfati cum ponit primo loco; Primum animal simile leoni: quod optime observavit Cardinalis Petrus Damianus serm. 24. qui est primus de Sancto Marco. Honorem, ait, qui in prædestinato sortus est, ordinem servat in Evangelica veritate; nam in Apocalypsi Joannis, cum Sanctorum animalium ordo describitur, non jam secundus, sed primus hic in eorum catalogo reperitur. Licet inter sacros Evangelistas unus scripserit prior tempore quam alius, unusque in scribendo sit primus, & alius secundus, tamen in puritate, sinceritate, ac veritate historiarum quilibet est primus, & nullus secundus, sic in summo ac integro veritatis apice omnes scripserunt, ut in veritate nullus sit secundus.

Tamen in laudem nostri Evangelistæ, iterum premo illa verba: Non jam secundus sed primus hic in eorum catalogo reperitur. Noster Evangelista dat Beato Marco primum locum, Primum animal simile leoni; ob excellentiam virtutis, ac dignitatem, quæ supremo, ac brevi stylo in suo Evangelio pertractat, ob vehementem ac fortissimam vocem, qua per totum Orbem insonuit.

De hoc nostro sacro Evangelista multi intelligunt illud quod dicitur infra, Apocal. 10. n. 1. Et vidi alium Angelum fortem descendentem de caelo, amictum nubes, & iris in capite ejus, & facies ejus erat sol; & habebat in manu sua libellum apertum; & posuit pedem suum dextrum super mare, sinistram autem super terram, & clamavit voce magna, quemadmodum cum leo rugit. Si per quatuor Angelos Apocal. 7. n. 1. intelliguntur quatuor Evangelistæ, rectè per hunc Angelum

347. Quod datur innocentibus, etiam conceditur penitentibus.

Damianus.

248.

Damianus.

Evangelista multa veritate scripsit.

249. D. Marcus Evangelista hic habet primum locum.

250. Apocal. 10.

Apocal. 7.

Marcus Angelus Apocalypsis.

D. Chryl.

Marc. 1.

Marth. 1.

Marcus 1. Christum Filium Dei exorsus appellat.

251. Marcus habet pedes tanquam columbas in mari, & in terra.

Psal. 117.

252.

Angelum fortem Divum Marcum interpretamur: Amictus nubes; ob ejus celestem vitam. Et iris in capite ejus; cujus triplex est color, caeruleus ob eximiam fidem, viridis ob spem magnam qua cunctos sua presentia Evangelio ac protectione replet, rubicundus ob ferventem charitatem in salute animarum: Facies ejus erat ut Sol, quia veluti Sol, suo Evangelio totum illustravit orbem, & habebat in manu sua libellum; nempe brevem librum, quia ut ait D. Chryl. stomus hom. 4. in Matth. Marcus maximo præstrinxit cum illa compendio. Et Petrus Damianus cit. serm. 14. Evangelium Marci, ait, est planè stylis brevitate succinctum, sed profunda mysterii spiritali ebrietas diffusum. Vis scire quanta mysteriorum ubertate hoc Evangelium sit plenum; considera quod Marcus 1. n. 1. in hanc vocem exorsus sic erupit; Initium Evangelii Jesu Christi Filii Dei. At D. Mattheus cap. 1. num. 1 sic inchoat: Liber generationis Jesu Christi Filii David, Tunc sic subdit citatus Cardinalis; Quid est ergo, quod illi dicit Filius Dei; iste Filius David, nisi quod per organa sua Spiritus sanctus mediatoris Dei, & hominum sacramenta distinxit? Ut per alterum eum Filium Dei; & per alterum eum ostenderet filium hominis. Mattheus, & Marcus primi omnium Evangelistarum scripserunt, inde Spiritu sancto ordinante Christi naturam explicant. Mattheus filium hominis dicit; ac Marcus, Filium Dei appellat: hæc tanta gloria ei reservabatur, ut primus omnium Evangelistarum Christum Filium Dei clamaret; nam Marcus multo prior tempore Joanne scripsit. Posuit pedem suum dextrum super mare, sinistram autem super terram; Posuit unum pedem in terra, & alterum in mari in terra quia Ægyptum sua prædicatione illustravit, ibique Alexandriam Ecclesiam fundavit. Alterum pedem posuit in mari, in illustratissima nempe Venetiarum civitate, quæ super mare fundata est. Ita ut illi optime decantatur: A Solis ortu usque ad occasum laudabile nomen Domini Psal. 112. num. 3. Sic ait Petrus Damianus sermone. 15. qui est secundus, de S. Marco, Per Ægyptum quippe, ait, sibi dedicat ortum, per Venetiam tenet occasum, ut à Solis ortu usque ad occasum per illum laudabile feret nomen Domini.

Et clamavit voce magna, quemadmodum cum leo rugit. Ita ut per totum orbem D. Marcus insonaret: per quatuor flumina quæ de terrestri paradiso exeunt, intelliguntur quatuor Evangelistæ. Per Gehon qui est secundus, interpretatur S. Marcus, qui fluvius juxta sacrum textum circumit omnem terram Æthiopiæ, Genes. 2. n. 13. Hic fluvius communiter Nilus existimatur, & quænam terra Æthiopiæ est ista quam circuit, Petrus Damianus serm. 14. Marcus veluti Gehon, qui juxta Scripturæ seriem, circumit omnem terram Æthiopiæ, id est, universitatem complectitur Ecclesia peccatis præcedentibus denigrata. De cujus Æthiopiæ populo per Prophetam Sophon. 3. num. 10. Dominus, dicit, ultra flumina Æthiopiæ, inde supplices mei. Quæ etiam per securionibus pressa de se ait in Cant. 1. n. 4. Nigra sunt sed formosa, nolite me considerare quod terra circumcincta, ut Physon terram Hevilath: Tygris Assyrios: At Gehon, id est, Marcus peculiariter totum mundum, totam Ecclesiam, etenim ob magnam efficaciam verborum, ob multitudinem Syloicia in Apocalypsin. Tom. I.

mysteriorum ob magnitudinem rerum insigniter concessum est totum mundum peccatis denigratum ac offuscatum mundaret, purificaret ac dealbaret. Expende quod de hoc fluvio Gehon tantum dicitur. circumit omnem terram.

Tanta erat efficacia verborum Marci, ut veluti vices oris Christi gereret: Egrediendo Israël de Ægypto post tres menses dedit ei Dominus legem in tabulis scriptam, Exod. 19. n. 1. Remanente Ægypto in suis errorum tenebris, postea vero veniens Jesus in mundum, & cum puer natus esset in Bethlehem ut declinaret furor Herodis, ut à cum matre secessit in Ægyptum, Marth. 2. Marthæ 2. n. 14. Eumque Ægyptus benignè excepit ac per septennium alimenta præstitit, ut dixi tom. 1. in Evang. cap. 7. quæst. 1. n. 54. Conveniens erat, ut D. Jesus tantum obsequium sibi præstitum persolveret, si hæc sacra doctrina Ægyptum illuminaret; quia tamen ut tam teneræ ætati se accommodaret, ac inderet, hoc ei non licebat. Destinatur Marcus ut tanquam vices oris Christi gerens Ægyptum sua prædicatione, ac Evangelio illustraret ac illuminaret, & tanquam oris Christi substitutus, obsequium Domino suo præstitum persolveret ac rependeret. Procopius ad citatum locum Exodi, sic ait. Universa Ægyptus Marcum, ut tabulas à Deo insculptas, vel ut rectius dicam, tanquam ipsum Christos veneratur. Olim Deus dedit legem Israël egresso de Ægypto in tabulis, Ægypto in suis tenebris errorum permanente; nunc autem ipsam illuminat per os Marci vicem oris Domini sui gerentis: Tanquam ipsa Christi os veneratur. Non verbo & scripto in tabulis, sed tam viva voce prædicationis quam sacro, & admirabili codice Evangelico.

Unde Paulus scribens ad Timotheum. 2. capite 4. num. 11. ait ei: Marcum assume, & adduc tecum: est enim mihi utilis in ministerium. Nam quam vis Paulus multos & magnos discipulos haberet, inter eos tamen insigniter ei utilis erat Marcus, & inde eum commendat ac inculcat Timotheo, si est iste Marcus idem ac noster Evangelista, de quo est quæstio apud Expositores, & ait Apostolus est mihi utilis, ut notat sanctas Chrysostomus, non ad requiem sed ad ministerium prædicationis Evangelicæ, quam prædicabat magno zelo, fervore, charitate ac constantia, nulli parens labori, & inde glorioso martyrio laureatus est apud Alexandriam.

QUESTIO XXX.

Elogia Evangelii S. Luca.

Valde sublimes, ac præclaræ sunt laudes Divi Luca, pro quo satis sufficiebat illud testimonium Pauli, quem ille misit cum Tito de quo juxta Divum Hieronymum, Anselm, ac alios sic ait ipse 1. Corinth. 8. num. 18. Misimus enim cum illo fratrem, id est Lucam, cujus laus est in Evangelio per omnes Ecclesias. Tot, ac tantæ sunt laudes, ac præconia D. Luca, ut non relinquatur iudicio ac opinioni humanæ, ut laudes aliorum Sanctorum, sed sunt Evangelicæ veritates, dogmata fidei, ac assertiones divini Spiritus, cujus laus est in Evangelio

253.

Exod. 19.

Marth. 2.

D. Marcus vices oris Christi gerit.

Procop.

254.

2 Timoth. 4.

D. Chryl.

Marcus vices oris Pauli.

255.

D. Hieron.

D. Anselm.

2. Cor. 8.

Laudes Divi Luca veritate Evangelicæ.

8. Luca.

8. Luca.

8. Luca.

8. Luca.

8. Luca.